

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Projekt „SVEDOČANSTVO - ISTINA ILI POLITIKA: Koncept svedočenja u komemoraciji jugoslovenskih ratova“ realizovan 2016-18. godine bavio se načinima razmišljanja o jugoslovenskim ratovima i sprovođenjem i korišćenjem svedočan(a)va o njima u regionu.

Partneri projekta bili su Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju iz Beograda, Učitelj neznanica i njegovi komiteti iz Beograda, Historijski muzej Bosne i Hercegovine iz Sarajeva, Muzej savremene umetnosti iz Beograda, Boem iz Beča (Austrija), Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT Transeuropa) iz Rovereta (Italija), Centar za kulturnu i socijalnu popravku iz Banja Luke i Leibniz-Institut für Ost- und Südosteuropaforschung (IOS) iz Regensburga (Nemačka).

Danas prenosi nekoliko članaka nastalih u ovom projektu. Program u celini, biografije učesnika i apstrakte možete videti na sajtu projekta: <http://svedocanstvo-imenovatoratom.org/rs/konferencija>

Ramiz Huremagić

„Proganjanje Duha – krvavi korijeni koncepta današnjeg blagostanja“ (2)

To su bile njegove riječi samo nekoliko sati nakon što je 'posao' obavio. Dobit na cigaretama i gorivu na našem crnom tržištu bila je još i veća, i trgovati tim robama je bilo daleko unosnije. Neko se ovdje može upitati šta je to ovdje ilegalno?

Prvo, bilo kakav kontakt (osobito takve vrste) sa 'suprotnom' stranom u toku rata, bio je krivično djelo. Drugo, niko nije plaćao nikakve poreze i obveze državi. Treće, vrlo malo tih 'poduzetnika' imalo je registrovanu poslovnu djelatnost sa statusom pravnog lica. Sve je bilo u domeni „sive ekonomije“. Četvrto, sredstva i metode koji su se koristili za bavljenje ovim poslom su sami po sebi nezakonite radnje - mito, korišćenje sile i/ili oružja da se „pročisti put“, zloupotreba moći i položaja, itd. Naravno, nije bilo dopušteno da svako uđe u ovaj posao i ostvaruje astronomske zarade. Samo su odabrani ljudi sudjelovali u tim aktivnostima, a na ovom mjestu bi bilo potrebno postaviti vrlo bitno pitanje – koji su bili kriteriji za izbor i kako se dobivala dozvola za bavljenje švercom?

Pa, neki bi se odabrali za posao samo zato što su bili dovoljno „ludi“ i „poduzetni“, da se sami izbore za mali dio kolača. U ovom kontekstu, takvi nam nisu interesantni zbog potpunog odsustva „organizovanosti“ i „organizacijskih načela“, što ide uz dvaki, dovoljno ozbiljan posao. Zanimljivi su veliki igrači koji su podmirivali veće segmente tržišta, i čiji biznis nije patio od dječijih bolesti neorganizovanosti.

Prije nego što predem na detaljniju raspravu, neka daljnja objašnjenja su potrebna na ovom mjestu.

Prvo, moj posao su bile kriminalističke istrage u kriminalističkoj službi vojne policije. Vojna policija bila je zadužena za skoro cijelu situaciju jer u to vrijeme, skoro jedini civili su bili žene, djeca i stari. Ostali su bili u vojska uključujući sve

predratne registrirane kriminalce, kao i one nove u kriminalnim vodama. Tako da raditi tad taj posao nije bilo nimalo jednostavno.

Drugo, kroz vojni lanac zapovijedanja, naš odjel je bio vrlo ograničen u nastojanjima za uspješno suzbijanje ilegalnih aktivnosti. Mnogo puta, besmislene naredbe s viših razina bile su iznad zakona koji je trebao da reguliše i usmjera naš rad. Takve naredbe uglavnom bi vodile u besmislene racije i pretrese koji su imali za cilj progon „sitnih r-

Moj posao su bile kriminalističke istrage u kriminalističkoj službi vojne policije. Vojna policija bila je zadužena za skoro cijelu situaciju jer u to vrijeme, skoro jedini civili su bili žene, djeca i stari. Ostali su bili u vojska uključujući sve predratne registrirane kriminalce, kao i one nove u kriminalnim vodama. Tako da raditi tad taj posao nije bilo nimalo jednostavno

ba“. Istovremeno smo dobro znali da se „pravi“ posao radio negdje drugdje. Bilo je jasno da ribe smrde od glave, u što sam se i lično uvjerio nakon jedne uspješne tajne operacije, u kojoj je naš odjel pratio i oduzeo kamion sa robom nabavne vrijednosti preko 100.000 DEM a maloprodajne, zsigurno i destorostruko više. Odmah nakon toga, naredeno je s najvišeg nivoa da se kamion s robom ima odmah vratiti čovjeku koji je vodio

posao i od kojeg je roba i oduzeta. Krivična prijava za pokušaj davanja mita protiv ovog čovjeka nikad nije procesirana mada nam je otvoreno nudio da uzmemo „kofera para“ i da se pravimo da nismo našli kamion i robu. To što smo mi to odbili, znači upravo samo to – mi smo odbili. O sudbini „kofera para“ može se samo nagađati, što i ne bi trebao biti preveliki problem s obzirom na brzinu kojom je „gazda“ pušten na slobodu.

Interesantno je napomenuti da se radilo o kamionu „neprijateljske“ strane s kojeg su samo skinute registrarske oznake i koji je direktno prešao sa teretom preko granice (prve linije fronta). Za to vrijeme, kamion u vlasništvu kupca je, jednako nesmetano otišao na drugu stranu na utovar. Doista pohvalan primjer poslovnog povjerenja i efikasnosti poslovnih procesa.

Treće, postalo je očito da je nekoliko ljudi iz vrha vojske direktno kontrolisalo ili sponzoriralo nekoliko grupa – „preduzeća“ koje su obavljale veliku većinu ilegalne trgovine na terenu. U mnogim slučajevima, članovi tih grupa su i službeno bili ovlaštteni od vojnih i civilnih vlasti za obavljanje trgovine s 'drugom stranom', a sve „kao u opštem interesu ljudi u regiji“.

Četvrto, čak i oni koji nisu bili izravno uključeni u ovaj posao, i koji su bili u situaciji da imaju neke kontakte s tokovima roba i novca kroz svoje pozicije i radna mjesta, ne bi ostali imuni. Korupcija je bila široko rasprostranjena fenomen i nešto što je shvaćeno kao najbolja moguća praksa. Čak i neki od mojih kolega slijedili su taj, prihvatajući mito kako bi se zažmirilo. Umjesto da zbog toga budu krivično gonjeni, neki su bili kažnjeni s takvim promocijama koje su im omogućile da grade uspješne karijere, uzimajući još i više. Neki od tih su i danas uvaženi stručnjaci u raznim strukturama.

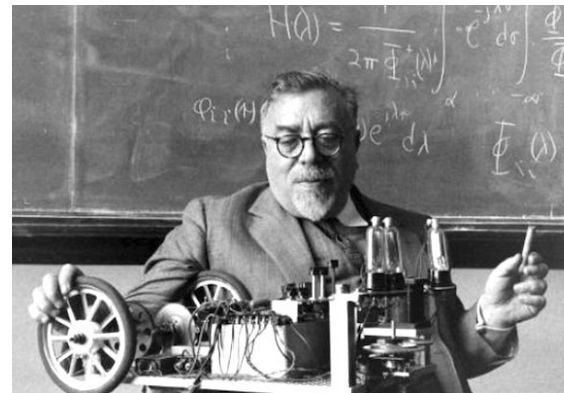
Nastavlja se

Nekadašnje čudo

Tekst: Milica Blagojević

„Moje interesovanje za razvoj računskih mašina odvelo me je znatno dalje od tih prošlih, sadašnjih i predstojećih mašina koje su načinjene od mesinga i bakra, stakla i gvožđa. Tokom istraživanja smo neprekidno nalazili nove analogije između nervnog sistema i kontrolnih računskih sistema“, piše Norbert Viner (1894-1964), tvorac kibernetike u istoimenoj knjizi „Kibernetika“

1948. godine. U nedostatku terminologije, Viner će sa fiziologom Arturom Rozenblutom skovati termin „kibernetika“ (grč. kibernetes – kormilar). Dve godine nakon objavljivanja „Kibernetike“, svestan društvenih promena koje će ova nauka pokrenuti, Viner objavljuje „Kibernetiku i društvo“ u kojoj su iste ideje predstavljene na razumljiviji način, za širu publiku. Knjigu je posvetio svom ocu, „bivšem profesoru slovenskih jezika na Harvardu, najbližem učitelju i najdražem protivniku“. Profesionalnu karijeru Viner je započeo kao profesor matematike. Prve korake ka kibernetici će napraviti na Institutu za tehnologiju u Masačutesu (MIT) gde će predavati do kraja života. „Dok bi užurbano ispisivao jednačine, Viner bi često pravio greške koje su se nezavisno jedna od druge prostirale duž cele postavke, sve dok ne bi došao do poslednjeg reda koji bi bio bez greške. Njegov um je radio toliko brzo da je neposredno pre pisanja rezultata, u glavi sve ispočetka izračunao i uverio se da je finalni rezultat tačan“, seća se njegov student Martin Šecen. Izuzetnu sposobnost apstrakcije Viner je počeo da razvija još u ranom detinjstvu, u periodu dok ga je otac podučavao kod kuće. Kada mu je, zbog kratkovidnosti koja se ubrzano razvijala, doktor zabranio da čita, otac je nastavi-

vljao da ga podučava auditivno. Od Norberta se očekivalo da napamet rešava zadatke, pamti, ponavlja. Srednju školu upisuje sa devet godina, a matematiku diplomira sa petnaest. Bio je nedovoljno uključen u život vršnjaka i potpuno odsečen od života adolescenata sa kojima je išao u školu. Zbog svoje nespretnosti i kratkovidnosti bio je obeshrabljen od strane profesora da nastavi doktorske studije iz zoologije na Harvardu. Na nagovor oca, doktoriraće filozofiju sa devetnaest godina. „Bio sam napast za starije ljude na fakultetu, sa svojom nametljivošću i lošim igranjem bridža“, piše u drugom delu svoje autobiografije „Ja sam matematičar“. Početak karijere na MIT praćen je brojnim nesuglasicama i sukobima. Posledica je bila krajnja netrpeljivost od strane većine naučnika i ignorisanje u mnogim krugovima. Jedna od nekolicine osoba sa kojima je u tom periodu imao dobar odnos bio je Vanaver Buš, izumitelj analogne računске mreže i profesor inženjerstva na MIT. Viner će, na Bušovu inicijativu, u predratnim godinama raditi na izradi nacrtu aparata za rušenje letelica. U ovaj rad će uključiti Rozenbluta i biće to početak njihove saradnje koja će rezultirati utemeljenjem kibernetike – nauke o komunikaciji i kontroli u mašini i živom organizmu.

Danas

U saradnji sa Centrom za promociju nauke,
„Danas“ predstavlja izabrane priče sa
naučnopopularnog portala
elementarium.cpn.rs

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA VODORAVNO: Zatarabljivati se, uvenulost, Dabog, Baranka, azaleja, Oto, Donald, Aral, tartar, mirisi, i, enir, ataker, JAT, h, sukunar, Tirana, nitna, vizije, dr, it, torina, Azori, čaralac, linozre, akotiledon, vija, Rasina, egotizam.